

Nomineringar/jurymotiveringar till Helgopriset 2008:

Nr 1 - Birger jarls torn i Stockholm

Byggherre: Statens fastighetsverk

Arkitekt: Lone-Pia Bach, BACH arkitekter ab i Stockholm

Birger Jarls torn är ett försvarstorn i tegel uppfört kring 1520 på Riddarholmen i Stockholm. På 1740-talet byggdes tornet på och fick ett koppartak. För att klara dåvarande funktionen som arkiv försågs det på 1950-talet med pelare och bjälklag av betong. Nyligen har tornet byggts om interiört för kontors- och konferensändamål och kopplats samman med intilliggande byggnad. En minimalistisk inredning i stål och glas med möblering i ljust trä kontrasterar mot och lyfter fram den tunga omslutande muren vars fönsteröppningar restaurerats. Ny teknik har till stor del dolts i rumsavskiljande skåpsinredning. På översta våningen får tornets mäktiga arkitektur träda fram i ett generöst tornrum avsett för Justitiekanslerns konferensverksamhet.

Jurymotivering: *Ombyggnaden av Birger jarls torn* nomineras till Helgopriset 2008 för ett balanserat möte mellan tung vasamur och modern minimalism som ram för väl fungerande konferens- och kontorsverksamhet åt Justitiekanslern.

Nr 2 - Köksbyggnad i Borgholms slott

Byggherre: Statens fastighetsverk

Arkitekt: Erik Wikerstål, WIKERSTÅL ARKITEKTER AB i Helsingborg

Borgholms slott är idag en ruin efter det storslagna barockslott som till stora delar uppfördes med Nicodemus Tessin d ä som arkitekt. Slottet attraherar många turister och har en omfattande evenemangsverksamhet som kräver olika anläggningar. Den nya köksbyggnaden har placerats i ett av ruinrummen i norra flygeln och givits formen av en svart glaskub som "svävar" över stengolvet och som utan spår låter sig avlägsnas den dagen köket gjort sitt. Kubens sidor reflekterar de omgivande murarna och volymen är placerad så att de muröppningar som kubens döljer återges som spegelbilder. Innanför glasväggarna finns ett modernt rationellt kök av restaurangtyp. Över kökskuben leder en ny gångbro i corténstål som förbinder två separerade rum i en övre våning. Kökskuben och bron är de senaste i raden av skickliga och lyhörda insatser för att öka användbarheten och berika upplevelsen av den gamla slottsruinen.

Jurymotivering: *Köksbyggnaden i Borgholms slott* nomineras till Helgopriset 2008 för en tillbyggnad som förenar historia och framtid med arkitektonisk och poetisk precision – och som utan spår låter sig avlägsnas den dag köket gjort sitt.

Nr 3 - Bryggeriteatern i Malmö

Byggherre: Stadsfastigheter, Malmö stad

Arkitekt: Ulf Ernfors, Bygg-A Ernfors & Jacobson Arkitekter i Malmö

Två byggnader från respektive 1889 och 1907 utgjorde bryggeri i det kvarter som idag kallas "Chokladfabriken" i Malmö. I början av 2000-talet var bryggeriet rivningshotat men räddades av förslaget att göra om det gamla tegelkomplexet till teater. Den äldre byggnadens yttermurar hade byggts en och en halv meter tjocka för att hålla ölet kallt, vilket gjorde ingrepp i dem besvärliga. Genom att avlägsna några bärande pelare fick man ett tegelrött kubiskt teatertrum att träda fram, nu använt som Teaterhögskolans experimentscen. Den yngre byggnaden har förvandlats till foajé med golv i gula keramiska originalplattor från Malmös trottoarer. Fasaderna har restaurerats och delvis kompletterats och ger ett vitalt bidrag till det stråk som nu skapats genom kvarteret. Intilliggande industrilokaler har byggts om till kontor, loger och repetitionslokaler.

Jurymotivering: *Ombyggnad av Bryggeriteatern i Malmö* nomineras till Helgopriset 2008 för ett enkelt och djärvt grepp som låter byggnadens industriella karaktär tas till vara som stöd för en ny kreativ funktion.

Nr 4 - Filmstaden Vällingby

Byggherre: Svenska Bostäder/Sven Lorentzi

Arkitekt: Lars Carlsén, Scheiwiller Svensson Arkitektkontor AB

Biograf Fontänen i Vällingby ritad av Backström och Reinius är en välkänd individ i Vällingby centrum. Genom restaurering har Fontänen återfått mycket av sin karaktär från invigningen 1956. För att fungera i dagens filmvärld måste biografer ha flera salonger och Fontänen har byggts till med fyra nya salonger placerade under mark. Nedgången har lösts utan att störa den restaurerade foajén som återfått det mesta av 1956 års originalinventarier och försetts med ny kassadisk i väl avstämd tidsdräkt. I den äldre salongen har bakre väggen bytts mot en exakt kopia med ljudabsorberande egenskaper. Gradängar, armaturer och ridå har återställts på ett övertygande sätt och de nya stolarna är välgjorda parafrafer på de ursprungliga. Foajé och salonger under mark länkas väl till de äldre delarna och anknyter till ursprungsarkitekturens materialitet och dekorativitet.

Jurymotivering: *Filmstaden Vällingby* nomineras till Helgopriset 2008 för en restaurering, modernisering och utvidgning som på ett kreativt sätt tillgängliggör byggnadsminnet för framtida cineastgenerationer och står som exponent för en föredömlig förnyelse av hela Vällingby centrum.

Nr 5 - Ombyggnad av kontorshus, kv Fiskaren i Göteborg

Byggherre: Stena Fastigheter

Arkitekt: Mikael Nädele, GAJD arkitekter i Göteborg

En anonym sliten kontorsbyggnad från 1970-talet, granne med berömda "Feskekörka", hade av göteborgarna utsetts till stadens fulaste hus. Ny ägare satsade på en förnyelse av byggnaden som innebar en omfattande fasadrenovering samt en påbyggnad med en våning. Man har förstått och sedan varsamt utvecklat byggnadens arkitektur bland annat genom att ersätta plåtbeklädnaden i fönsterbröstningar med större glasytor mellan betongstrukturens vertikaler. Den enkelt modernistiska påbyggnaden har fått en välgestaltad interiör samt exteriör som med variationer lystrar till den äldre fasadens rytm. Påbyggnadens kröning ger byggnaden en klassisk tredelning och en ny resning

Jurymotivering: *Ombyggnad av kontorshus i kv Fiskaren i Göteborg* nomineras till Helgopriset 2008 för en restaurering som lyfter fram byggnadens idé och, på ett sätt som kan föra tankarna till Helgo Zettervalls verk, gör den tydligare än vad ursprungsversionen förmått.

Nr 6 - Fasadrenovering av Kalmar domkyrka

Byggherre: Kalmar kyrkliga samfällighet

Arkitekt: Kerstin Barup, Barup & Edström arkitektkontor AB

Kalmar domkyrka hör till den svenska barockens höjdpunkter. Byggnaden har genomgått en varsam fasadrestaurering som inneburit reparation och konservering av sten, omläggning av koppartak, lagning och målning av exteriör puts, upptagande av igensatta fönster åt tre väderstreck, rengöring och omfogning av sockel samt ommålning av fönster. Arbetena som genomförts i samverkan mellan flera experter och hantverkare visar stor förståelse för byggnadens karaktär och värde. Särskilt välgörande är att den ursprungliga kulören på fönstren återställts samt att det barocka draget lyfts genom förgyllningen av de "eldurnor" i sandsten och trä som kröner byggnaden.

Jurymotivering: *Fasadrenovering av Kalmar Domkyrka* nomineras till Helgopriset 2008 för en professionell och väl genomförd fasadrenovering som lyfter byggnadens uttryck till en nivå som motsvarar dess historiska värde.

Nr 7 - Kalmar Konstmuseum

Byggherre: Akademiska Hus

Arkitekt: THAM & VIDEGÅRD HANSSON ARKITEKTER i Stockholm

Kalmar Konstmuseum är resultatet av en allmän arkitekttävling där det vinnande förslaget premierats bl a för att det i den känsliga historiska parkmiljön på så liten markyta som möjligt löst rumsprogrammets krav. Den färdiga byggnaden är en fyra våningar hög svart kubisk volym som, förutom att spela med parkens trädvolym, står i verkkningsfull kontrast till den låga vita horisontella grannbyggnaden "Byttan" ritad av Sven Ivar Lind 1937. Ett lågt entréparti skapar ett funktionellt samspel mellan de två byggnaderna och öppnar en ny axel ut mot vattnet och parken.

Jurymotivering: *Kalmar Konstmuseum* nomineras till Helgopriset 2008 för det djärva greppet att ställa samman två olika byggnader med kontrasterande egenskaper och på så sätt skapa en spänningsfylld relation mellan gammalt och nytt.

Nr 8 - Foajébyggnad till Språk- och litteraturcentrum vid Lunds universitet

Byggherre: Akademiska hus

Arkitekt: Mats White, Henrik Jais-Nielsen Mats White Arkitekter AB i Helsingborg

Tre institutionsbyggnader i rött tegel från olika tider och med olika karaktär har förenats med en ny foajébyggnad i glas och kopplats samman med ett nybyggt bibliotek. Härigenom har en "allmänning" skapats och förutsättningar givits för spontana och informella möten mellan forskare och studenter från flera humanistiska institutioner. Den robusta inredda foajén rymmer reception och café. Trappor och bryggor ger kontakt med de kringliggande byggnadernas övre plan och tillför nya användningsmöjligheter. Foajébyggnadens centrala placering vid Helgonabackens gång- och cykelstråk förstärker rollen av mötes- och samlingsplats.

Jurymotivering: *Foajébyggnaden till Språk- och litteraturcentrum vid Lunds universitet* nomineras till Helgopriset 2008 för en tillbyggnad placerad och utformad så att den berikar de befintliga byggnadernas relation och aktivt bidrar till ett universitetsliv med utökad social dynamik.

Nr 9 - Östra magasinet på Katrinetorps gård, Malmö

Byggherre: Fastighetskontoret, Malmö stad

Arkitekt: Ulf Ernfors, Bygg-A Ernfors & Jacobson Arkitekter i Malmö

Katrinetorps gård, ett landeri från tidigt 1800-tal, bytte förvaltare 1996 och sedan dess genomgår byggnader, trädgård och park en inkännande och omsorgsfull restaurering. Att skynda långsamt har varit motto när man steg för steg sökt rätt åtgärd för varje del i anläggningen. Här finns väl återställda exteriörer, renoverat väggmålari i empire och en magnifikt rekonstruerad köksträdgård. Senaste etapp i projektet är Östra magasinet från 1833 som förvandlats till restaurang och konferenslokaler. Interiören visar respekt för byggnadens historia med bl a ett återskapat lergolv med halm, lin, häst- och kospilling samt en konferenssal som behållit spannmålsmagasinets enkla materialitet och stämning.

Jurymotivering: *Östra magasinet på Katrinetorps gård* nomineras till Helgopriset 2008 som exponent för en långsiktig och lyhörd renoveringsstrategi för gården i sin helhet där nya funktioner förs in i en gammal anläggning. Magasinets autenticitet har bevarats och de nya funktionerna har givits en ram som är både unik och charmerande.

Nr 10 - Östra stallet, Stockholm

Byggherre: Statens fastighetsverk

Arkitekt: Håkan Langseth, White arkitekter AB i Stockholm

Östra stallet ingår i kasernanläggningen för livgardet till häst som uppfördes 1805-17 med Fredrik Blom som arkitekt. Efter att i sjuttio år ha använts som förråd har stallet byggts om till bibliotek och kontor åt Riksantikvarieämbetet. Vid ombyggnaden har exteriören restaurerats och delar av inredningen bevarats. De fönsterförstoringar som genomförts av Sigurd Curman har respekterats som en del av byggnadens historia, ursprungliga träpelare har reparerats och linoljemålats, spiltornas krubbor i kalksten försiktigt transformerats till hyllor och ett nytt övergolv på andra våningen döljer framgångsrikt mycket av den moderna tekniken. Övergolvet har också skapat en bra relation till övre våningens/höloftets lunettfönster. Interiören framstår med den enkelhet och rumsliga helhet som en gång var stallets. Nya inslag har gjorts i ett medvetet tonläge där skillnader mellan gammalt och nytt träder fram på ett föredömligt sätt.

Jurymotivering: *Ombyggnad av Östra stallet* nomineras till Helgopriset 2008 för en respektfull ombyggnad och lyhörda tillägg som skapar ett nytt liv i en byggnadsminnesmärkt byggnad som stått outnyttjad i snart ett sekel.